

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2001 vp

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmas- tostrategiasta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä maaliskuuta 2001 lähettäessään valtioneuvoston selonteon kansallisesta ilmastostrategiasta (VNS 1/2001 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ympäristöjohtaja Veikko Marttila ja ylitarkastaja Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö
- finanssineuvos Heikki Sourama, valtiovarainministeriö
- teollisuusneuvos Sirkka Vilkamo, kauppa- ja teollisuusministeriö
- johtaja Ilkka P. Laurila ja professori Martti Esala, MTT Taloustutkimus (MTTL)
- professori Erkki Tomppo, Metsäntutkimuslaitos
- yksikön johtaja Mikael Hildén, Suomen ympäristökeskus
- ryhmäpäällikkö Esa Kurkela, VTT Energia
- projektiasiamies Martti Honkasalo, Satakunnan ammattikorkeakoulu
- rmyyntipäällikkö Aarre Päri, Jyväskylän Energia Oy

- johtava asiantuntija Juha Rautanen, Motiva Oy
- toimialajohtaja Harry Viheriävaara, Energia-alan Keskusliitto
- markkinointipäällikkö Eero Kourula, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto
- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- puheenjohtaja Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- johtaja Pertti Laine, Metsäteollisuus ry
- metsänhoitaja Tage Fredriksson, Puuenergia ry
- puheenjohtaja Simo Leinonen, Suomen Bio-kaasukeskus ry.

Lisäksi valiokunta on kuullut yhdessä valtiovarainvaliokunnan, työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan sekä tulevaisuusvaliokunnan kanssa järjestetyssä yhteiskuulemisessa seuraavia asiantuntijoita:

- ylijohtaja Taisto Turunen, neuvotteleva virkamies Erkki Eskola, teollisuusneuvos Jussi Manninen ja ylitarkastaja Pekka Tervo, kauppa- ja teollisuusministeriö
- ylijohtaja Pekka Jalkanen, kehittämisjohtaja Risto Mäkinen, neuvotteleva virkamies Jaakko Ollila, ympäristöneuvos Matti Vehkalahti ja yli-insinööri Leena Silfverberg, ympäristöministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Yleistä

Selonteosta käy ilmi, että ilmastostrategiaa varten on tehty useita selvityksiä ja tutkimuksia päästökehityksestä aina vuoteen 2020 asti. Strategian toimet tähtäävät kuitenkin lähinnä ensimmäisen sitoumuskauden velvoitteen täyttämiseen.

Selvitysten perusteella voidaan vetää seuraavia johtopäätöksiä:

— Maamme kasvihuonekaasupäästöt tulevat kasvamaan yli tavoitetasomme, ellei päästöjen rajoittamiseksi ryhdytä määrätietoisiin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin.

— Kasvihuonekaasujen päästöt riippuvat muutamasta keskeisestä tekijästä, kuten talouden kasvusta ja rakenteesta sekä sähkönhankinnan rakenteesta.

— Ilmastostrategian tavoitteiden saavuttamiseksi on toteutettava energiansäästöohjelma ja uusiutuvien energialähteiden edistämishjelma ja näillä ohjelmilla voidaan kattaa noin puolet päästöjen vähentämistavoitteesta.

— Kivihiilen käytön kasvua on rajoitettava voimakkaasti lisäämällä maakaasun käyttöä tai rakentamalla ydinvoimaa lisää tai yhdistämällä näitä toimia.

— Strategian toteuttamisesta aiheutuu lisäkustannuksia energiankäyttäjille ja koko kansantaloudelle ja se edellyttää valtion rahoituspanoksen mittavaa lisäämistä.

— Maakaasun lisäkäyttöön perustuva vaihtoehto johtaa jonkin verran suurempiin kokonaistaloudellisiin kustannuksiin kuin ydinvoimapainotteinen sähkönhankintavaihtoehto.

Metsätalous

Metsätalous voi vaikuttaa ilmastomuutokseen ja siihen liittyen hiilen tasapainoon kolmella tavalla: 1) suojelemalla ja lisäämällä olemassa olevia hiilivarastoja ja -nieluja (kestävä hakkuusuunnitel), 2) perustamalla uusia hiilivarastoja ja -nieluja (mm. pellonmetsitys) ja 3) korvaamalla fossiilista energiaa, raaka-aineita ja tuotteita uusiutuvalla biomassalla (mm. puuenergian käytön li-

sääminen, puurakentamisen edistäminen ja puunkäyttö muissa tuotteissa).

Kestävän metsätalouden ja kestävän hakkuusuunnitteen toteutuminen sisältyy Lipposen I hallituksen 4.3.1999 hyväksymään kansalliseen metsäohjelmaan. Siinä on asetettu tavoitteeksi 63—68 miljoonan kuutiometrin hakkuutaso vuonna 2010. Tämä tarkoittaa, että puusto muodostaisi vuosittain 3—10 Mt CO₂-ekvivalentin suuruisen nettonielun. Laskentatapa on Kioton pöytäkirjan toimeenpanoon liittyen kuitenkin vielä sopimatta.

Ilmastopoliittiset toimet liittyvät metsätalouden kokonaisuutena, eivät yksittäisiin metsätalouden toimiin, sillä maamme metsätaloutta edistetään kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti biodiversiteetin säilyttäminen huomioon ottaen. On huomattava, että esimerkiksi mahdollisuudet hyödyntää puuvaroja energian tuotannossa riippuvat valtaosin vuotuisista hakkuumääristä. Kioton pöytäkirjassa mainittua pellonmetsitystä toteutetaan siihen sopivilla alueilla. Erityisesti edistetään puuenergian käyttöä ja puurakentamista sekä puutuotteiden käyttöön-ottoa kansallisen metsäohjelman mukaisesti.

Koska kansainvälisesti on sopimatta toisaalta hiilinieluja koskevat laskentasäännöt, maaperän huomioon ottaminen hiilitarkastelussa ja ilmastopoliitiikan keinoina hyväksyttävät metsätalouden toimenpiteet, on toistaiseksi mahdotonta arvioida, mikä asema metsätaloudella ilmasto-ohjelman osana lopullisesti tulee olemaan.

Maatalous

Maataloudessa ilmastomuutoksen hillintää voidaan toteuttaa kestävän maatalouden edistämisen ja siihen liittyvien, kokonaisvaltaisesti vaikuttavien ympäristötoimien avulla. Maatalouden vuodesta 1990 alentunut kasvihuonekaasujen päästötaso turvataan EY:n yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa suuntaamalla tukitoimia niin, että ne muiden tavoitteiden ohella kannustavat vähemmän kasvihuonekaasutasetta kuormittavaan tuotantoon. Päästöjen rajoittami-

nen liittyy kotieläintalouden metaanipäästöjen ja viljelyn dityppioksidipäästöjen rajoittamiseen.

Maataloudessa yksittäisinä toimina kysymyseen tulevat seuraavat:

— Jatketaan toimia maataloudesta vesiin kohdistuvan kuormituksen vähentämiseksi ja samalla metaanipäästöjen vähentämiseksi, kotieläintilojen lannankäsittelyn kehittämistä ja lantavarojen uudistamisinvestointien tukemista. Edistetään peltojen kasvukuntoa ylläpitäviä toimia niin, että viljelykasvit käyttäisivät typpilannoitteet mahdollisimman hyvin hyväkseen, jolloin dityppioksidipäästöt vähenevät.

— Kehitetään peltobiomassojen energia-käyttöä ja suurehkojen kotieläinyksiköiden yhteydessä paikallista tarvetta palvelevaa biokaasutuotantoa.

— Tuetaan maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseen tähtäävää tutkimusta ja neuvontaa.

Koska kansainvälisesti on vielä sopimatta, kuinka maatalousmaan hiilitase otetaan huomioon, maatalouden asema kansallisessa ilmasto-ohjelmassa on vielä osittain avoin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Metsätalous

Yleistä

Selonteosta ilmenee, että metsätalous voi vaikuttaa ilmastomuutokseen ja siihen liittyen hiilen tasapainoon kolmella tavalla: 1) suojelemalla ja lisäämällä olemassa olevia hiilivarastoja ja -nieluja (kestävä hakkuusuunnite), 2) perustamalla uusia hiilivarastoja ja -nieluja (mm. peltonmetsitys) ja 3) korvaamalla fossiilista energiaa, raaka-aineita ja tuotteita uusiutuvalla biomassalla (mm. puuenergian käytön lisääminen, puurakentamisen edistäminen, puu muissa tuotteissa).

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että kansallista ilmasto-ohjelmaa varten tarkasteltiin maamme metsien hiilivarastoja ja niissä tapahtuvia muutoksia. Perustana laskelmissa ja arvioissa ovat kansallisen metsäohjelman puusto- ja poistumatiedot. Laskelmissa ovat mukana sekä puuntuotannossa että puuntuotannon ulkopuolella olevat alueet. Hiilitase on saatua puuston kokonaiskasvun ja -poistuman erotuksena muunnettuna hiileksi. Kokonaispoistuma käsittää sekä hakkuut että luonnonpoistuman. Kaikissa esitetyissä vaihtoehtoissa hiilitase ensin vähenee vuodesta 1990 ja myöhemmin

saavuttaa ja ylittää sen. Puuston hiilitase pysyttelee hakkuukertymätasolla 65 miljoonaa kuutiometriä vuodessa jatkuvasti positiivisena ja on vuonna 2010 noin 13,2 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Velvoitekaudella 2008–2012 metsiemme hiilinielutaso on nouseva ja kehitys jatkuu nousevana, muttei yhtä jyrkkänä noin vuoteen 2036 saakka. Valiokunta korostaa sitä, että ilmastopoliittisesta näkökulmasta kysymys metsien hiilivarastoista ja -nieluista on keskeinen Suomen kannalta. Selonteon strategia ei varsinaisesti esitä linjauksia tältä osin, koska useaan eri tavoitteeseen tähtäävä kansallinen metsäohjelma on jo hyväksytty. Lähtökohtana on, että metsäohjelma, joka muodostaa metsien taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyys suhteen tasapainoisen kokonaisuuden, on sopusoinnussa myös Kioton pöytäkirjasta seuraavien kansainvälisten velvoitteiden kannalta.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että tällä hetkellä kansainvälisissä raportoinneissa oletetaan hakatun puun muuttuvan välittömästi hiilidioksidiksi. Puutuotteesta riippuen hajoaminen voi kuitenkin olla hidasta ja hiili voi sitoutua hakattuun puuhun pitkäksi ajaksi. Tämän vuoksi selvityksessä on pidetty tarpeellisena, että metsien hiilinielujen ja -päästöjen raportoinneissa siirrytään puun elinkaaren huomioon ottavaan laskentaan. Tuolloin on painotettu sitä, että tehokas ja pit-

källä tähtäimellä kestävä tapa käyttää metsiä hiilinieluna on pitää metsien kasvu korkeana ja huolehtia siitä, että hakattu puu muuttuu hitaasti hiilidioksidiksi. Jotta näkemystä voitaisiin hyödyntää myös kansainvälisessä raportoinnissa, selvityksessä on pidetty tärkeänä, että nykyisestä laskentatavasta siirrytään puun ja puutuotteiden elinkaaren huomioon ottavaan laskentatapaan. Valiokunta toteaa, että vaikka uuteen laskentatapaan siirtyminen saattaa olla hidasta ja tietojen luotettavuuden tarkistaminen vaikeaa, kysymys puutuotteiden sisällyttämisestä hiilivastotarkasteluun on Suomelle merkittävä ja ajankohtainen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että selvityksiä aiheesta jatketaan. Riippuen kansainvälisesti mahdollisesti sovittavista laskentäsäännöistä ja menettelytavoista, puun elinkaaren huomioon ottamisesta voi tulevaisuudessa muodostua tärkeä lisäkannustejärjestelmä metsä tuotteiden käytölle. Tässä yhteydessä valiokunta haluaa selonteon mukaisesti painottaa myös sitä, että rakentamismääräysten ja muiden normien osalta tulee vahvistaa edellytyksiä lisääntyvälle puun käytölle rakentamisessa. Tarpeetonta virkavaltaisuutta tulee karsia.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen selonteossa todettuun, että koska kansainvälisesti on sopimatta hiilinieluja koskevat laskentasäännöt, maaperän huomioon ottaminen hiilitarkastelussa ja ilmastopolitiikan keinoina hyväksyttävät metsätalouden toimenpiteet, on toistaiseksi mahdotonta arvioida, mikä asema metsätaloudella tulee lopullisesti olemaan ilmasto-ohjelman osana.

Uusiutuvan energian käytön edistämisen kannalta valiokunta pitää merkittävänä selonteossa mainittua Uusiutuvien energialähteiden edistämishjelmaa. Selonteossa todetun mukaisesti ohjelman toimeenpano edellyttää taloudellisia tukitoimia. Keskeistä on uuden teknologian kehittäminen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että määrärahoja uusiutuvaa energiaa koskevaan tutkimus- ja kehitystoimintaan lisätään.

Puuenergia

Valiokunta toteaa, että puuenergian osuus maamme koko energiatuotannosta on 20 pro-

senttia ja sähkön tuotannosta hieman yli 10 prosenttia. Kansainvälisesti katsoen korkea osuus johtuu ennen kaikkea metsäteollisuuden prosessipolttoaineiden tarkasta hyödyntämisestä. Puuenergian käytön lisääntyminen onkin kiinteässä yhteydessä teollisuuden puun käyttöön, sillä noin 40 prosenttia metsäteollisuuden käyttämästä ainespuusta päätyy energiakäyttöön. Kun puun ensisijainen käyttökohde tulee jatkossakin olemaan metsäteollisuuden raaka-ainekäyttö, puupolttoaineiden markkinoihin tulevat vaikuttamaan myös metsäteollisuuden suhdanteet, joiden vaihteluihin energiantuottaja joutuu varautumaan. Metsäteollisuuden käyttöönsä keräämästä puusta ylijäämäksi jäävä aines on jo nykyisin kilpailukykyistä polttoainetta. Puun lisäksi käyttö energiaksi kohdistuukin seuraaviin hyödyntämisvaiheisiin: päätehakkuista jäävät oksat ja latvat sekä puuperäinen lajiteltu jäte kuin myös nuorten metsien hoidosta kertyvä puu. Kansallinen metsäohjelma sisältääkin tavoitteen nostaa energiapuun käyttöä 5 miljoonalla kuutiometrillä. Puuenergian hyödyntämiseen niin nuorten metsien hoidon kuin päätehakkuun hakkuujätteen osalta liittyy kuitenkin edelleen paljon teknologian ja logistiikan kehittämistarvetta. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että tukitoimia lisätään teknologian kehittämiseen ja sen kautta markkinaehtoisesti tapahtuvaan kilpailukykyyn edistämiseen.

Toisaalta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että puun energiakäyttö riippuu käytännössä keskeisesti myös muiden kilpailevien energialähteiden hinnasta. Kilpailutilanteeseen vaikuttaa osaltaan se, että puuta käyttävien laitosten investoinnit ovat raskaampia kuin vastaavankokoisten öljy- tai kaasulaitosten investoinnit. Tämä puoltaa erityistukitoimien käyttöä samoin kuin suotuisaa kohtelua energiaverotuksessa. Tässäkin yhteydessä valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että muun ohella vaikutukset kansantalouden kilpailukykyyn rajoittavat mahdollisuuksia käyttää energiaverotuksen keinoja.

Tukitoimenpiteiden osalta valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että panostetaan polttoteknologian (muun muassa pienkattilat ja tulipesät)

kehittämiseen ja että muutenkin parannetaan edellytyksiä pienvoimaloiden rakentamiseen. Toimitetuissa selvityksissä on tähän liittyen erityisesti korostettu polttoaineen kaasutusvoimaloiden rakentamista. Kyseiset voimalat mahdollistavat nykytekniikkaan nähden paljon tehokkaamman sähköntuotannon muuttumattomalla lämpökuormalla. Valiokunta korostaa lisäksi sitä, että hajautettu energiantuotanto kotimaisilla biopolttoaineilla lisää haja-asutusalueiden työpaikkoja. Samalla se edistää pienimuotoista yrittäjätoimintaa, jossa raaka-aine hankitaan omasta metsästä tai se ostetaan lähiseudun metsänomistajilta lämmön tuottamiseksi ja toimittamiseksi.

Puuenergian käytön edistämisen kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että puuenergianeuvoonasta huolehditaan myös alueellisella tasolla.

Turve

Valiokunta toteaa, että vaikka turpeen uusiutuvuudella on yhtymäkohtia puuhun ja muihin bioenergiälähteisiin, sen kasvihuonekaasupäästöt ovat suhteellisen suuret. Turve on kuitenkin luokiteltu ilmastostrategiassa hitaasti uusiutuvaksi biopolttoaineeksi ja kansainvälisissä yhteyksissä sen omaa luokkaa on pidetty tärkeänä Suomen kannalta. Valiokunta korostaa erityisesti sitä, että turve on puun kanssa merkittävä seospolttoaine ja kiinnittää selonteon mukaisesti huomiota siihen, että turpeen käyttö polttoaineena yhdessä puun kanssa vähentää pelkkään puunkäyttöön liittyviä teknologisia ongelmia vähentäen samalla myös päästöjä. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon myös sen, että turve on kotimainen ja aluetaloudellisesti tärkeä polttoaine valiokunta katsoo, että sen käyttö on turvattava. Valiokunta pitääkin tärkeänä selonteossa olevaa kannanottoa, jonka mukaan energiaverotusta muutettaessa tulee varmistua siitä, että turve säilyttää kilpailukykyisyytensä yhdistetyssä sähkön ja lämmön sekä lämmön tuotannossa fossiiliin polttoaineisiin, erityisesti kivihiileen, verrattuna. Valiokunta katsoo, että uutta turpeen energiateknologiaa tulee tukea valtion tutkimus- ja kehityspanostuksesta.

Maatalous

Yleistä

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että maatalouden kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet vuodesta 1990. Saadun selvityksen mukaan maatalouden kasvihuonekaasupäästöt olivat hiilidioksidiksi muutettuina yhteensä 9,2 miljoonaa tonnia vuonna 1990 ja vuonna 1999 ne olivat 7,3 miljoonaa tonnia. Kivennäismaapeltojen päästöistä ei ole tällä hetkellä vielä riittävää varmuutta, minkä vuoksi niitä ei ole sisällytetty näihin lukuihin. Päästöjen vähentyminen on johtunut suurelta osin tuotannon määrän pienentymisestä ja maatalouden rakenteellisista muutoksista. Tuotannon tehostuminen on myös osaltaan vaikuttanut kotieläinten määrän vähentymiseen. Maatalouden ympäristöohjelman vesiensuojelu- ja muut ympäristötoimet ovat tuottaneet sekä metaanipäästöjen että dityppioksidipäästöjen vähenemistä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kansainvälisesti on vielä sopimatta, kuinka maatalousmaan hiilitase otetaan huomioon. Sen vuoksi maatalouden asema kansallisessa ilmastohjelmassa on vielä paljolti avoin. Valiokunta painottaa kuitenkin sitä, että esillä ollut maamme turvepeltojen laajamittainen metsittäminen toisi erittäin kielteisiä paikallisvaikutuksia ja olisi hyvin kallis samoin kuin vaikutuksiltaan epävarma toimenpide.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että Agenda 2000 -skenaariossa maatalouden päästöt vähenevät edelleen niin, että ne ovat vuonna 2005 7,1 ja vuonna 2010 6,8 sekä vuonna 2020 6,8 miljoonaa tonnia. Agenda 2007 -skenaariossa vastaavat päästöarviot ovat 7,1 ja 6,7 sekä 6,4 miljoonaa tonnia. Siten erot muodostuvat hyvin pieniksi eikä maatalouteen kohdistettavilla muutoksilla näyttäisi tähän mennessä käynnistettyjen ja meneillään olevien toimien onnistuessa olevan huomattavaa vaikutusta. Maatalouden harjoittamista voidaan kuitenkin kannustaa ja ohjata tuotantotekniikan ja viljelymenetelmien muuttamiseen yhä kestävämmiksi ja monivaikutteisemmiksi siten, että saadaan aikaan lisähyötyä myös ilmastomuutok-

sen hillitsemiseksi. Selonteossa on lueteltu eräitä toimia. Valiokunta painottaa kuitenkin sitä, että maataloudessa eri toimien vaikutukset kasvihuonekaasujen päästötasoon ovat moninaisia. Toisiaan tukevien tavoitteiden yhteensovittamisen tulee tapahtua tasapainoisesti ja kokonaisvaltaisesti toimialakohtaisen kehittämistyön ja ohjauksen yhteydessä. Monet kasvihuonekaasuja vähentävät yksittäiset toimet kuuluvat jo nyt maatalouden ympäristötuen piiriin. Mahdollisina kehittämistoimenpiteiden kohteina voisivat tulla kyseeseen seuraavat yksittäiset tuotannon toiminnot: kotieläinten ruokinta, lannoituksen tarkentaminen, lannan käsittely ja varastointi, pellon käytön muutokset, maaperän hoito sekä peltobiomassojen ja biokaasun tuotanto.

Valiokunta korostaa sitä, että edellä esitetyt toimet tulee toteuttaa läpäisyperiaatteen mukaisesti olemassa olevien järjestelmien, kuten maatalouden ympäristötukijärjestelmän, osana ja siten, että ne otetaan huomioon ko. järjestelmiä kehitettäessä. Lisäksi toimia tulee edistää niin neuvonnan kuin koulutuksen keinoin. Samalla tulee maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen tutkimusta, mittaamista sekä raportointia edelleen kehittää. Ottaen huomioon maatalouden erityispiirteet sekä maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen jo tapahtunut ja odotettavissa oleva väheneminen, valiokunta ei pidä perusteltuna, että Suomen maataloudelle asetetaan erityisiä kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteita.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että ilmastostrategian taustalaskelmien mukaan tarvittaisiin sähkönhankintavaihtoehdosta riippuen huomattavia energiaveronkorotuksia kokonaispäästötavoitteen saavuttamiseksi. Valiokunta kiinnittää verotuksen osalta erityisesti huomiota siihen, että maamme maatalouden kilpailukyky, jota jo muutoinkin rasittavat ilmastolliset olosuhteet, tulee turvata.

Peltobiomassa- ja biokaasutuotanto

Suomessa peltobiomassojen raaka-aineina ovat olleet esillä viljantuotannon olki ja biopolttoneet (ohra, etanoli ja rypsidiesel) sekä kiinteät

polttoaineet (ruokohelpi ja paju). Biopolttoneita voidaan käyttää liikenteessä joko bensiinin komponenttina tai biodieselinä. Teknisesti on myös mahdollista polttaa olkea ja ruokohelpeä seospoltossa leijukerroskattiloissa esimerkiksi turpeen kanssa. Valiokunta pitääkin selonteon mukaisesti tarpeellisena, että peltobiomassojen energiakäyttöä kehitetään.

Biokaasutuotannon osalta valiokunta toteaa, että Suomessa maatalous tuottaa noin 18 miljoonaa tonnia lantaa vuodessa laskettuna keskimääräiseksi lietelannaksi. Teoriassa tämä kaikki on hyödynnettävissä biokaasun tuotannossa. Biokaasun käyttö ei ole kuitenkaan tähän mennessä yleistynyt maassamme. Maamme pientilavaltaisessa tilarakenteessa taloudellisesti mielekäs reaktorikoko on edellyttänyt usean tilan yhteistä reaktoria, joka on haasteellinen ratkaisu. Parhaat mahdollisuudet yhden tilan ratkaisuun on lihasikatioilla, joilla lietemäärät voivat olla huomattavan suuria. Suurempia yksiköitä ollaan kuitenkin parhaillaan perustamassa, joten tilanne on osin muuttumassa.

Biokaasusta voidaan tuottaa lämpöä ja/tai sähköä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maamme olosuhteissa energia on ainakin sähkön osalta mielekkäintä käyttää tiloilla, koska sen vaihtoehtoiskustannus on tilan sähköstä maksama hinta. Tuotettavan energian hintaan vaikuttaa puolestaan yksikkökoko. Saadussa selvityksessä on tuotu esiin, että vasta yli 100 eläinyksikön biokaasulaitosta pidetään kannattavana. Eräs biokaasun käyttöön liittyvä ongelma maassamme on se, että hyötysuhde on paras kesällä, jolloin lämpöenergian tarve on pieni. Toisaalta bioreaktorin hyötysuhde heikkenee talvella, koska kylmällä säällä suuri osa sen tuottamasta energiasta on käytettävä reaktorin itsensä pitämiseen lämpimänä. Suomesta puuttuu tältä osin olosuhteisiimme ja tilarakenteeseemme sopeva referenssilaitos.

Valiokunta pitää tärkeänä, että maamme olosuhteisiin ja kotieläintiloille soveltuvan biokaasutuotannon välineistön kehittämistä ja tutkimusta edistetään.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti esittää

että ympäristövaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Kalli /kesk	Esa Lahtela /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Eero Lämsä /kesk
jäs.	Nils-Anders Granvik /r	Pertti Mäki-Hakola /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Olli Nepponen /kok
	Tapio Karjalainen /sd	Erkki Pulliainen /vihr
	Marja-Leena Kemppainen /skl	Unto Valpas /vas
	Katri Komi /kesk	vjäs. Aulis Ranta-Muotio /kesk.
	Jari Koskinen /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.